

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Elfizetési árak:

Évi 170.— L., félévre 95.— L.
Heti száma ára 4.— L.
Külföldre egész évre 270.— L.

FOSZERKESZTŐ:
GYALLAY DÖMÖKÖS.

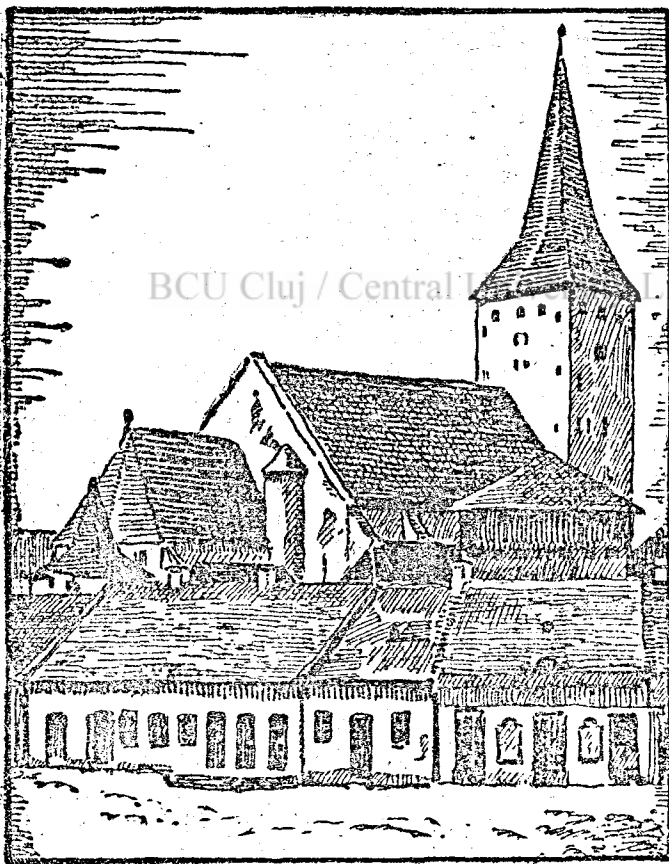
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-utca) 5. szám.
Megjelenik minden szombaton.

Magyar tudományosság — Nagyenyeden

...közönségünk e lap hasábjain is, ...olvasmányjaiban is gyakran talál- ...három nagy betűvel E. M. E. A há-

sát vállalta és tűzte ki feladatul, addig az E. M. E. az erdélyi magyarság *szellemi*, tudomá- nyos haladásának az előmozdítására és tovább

... az Erdélyi Egyesület ... a kezdőbe- ... rövidesen így ... megnevezni ... magát ... ületet. Ez ... ról, annak ... ról már ... régebben is ... hasábjainkon. ... most abból az ... ből, hogy ez ... ület, mely- ... helye Ko- ... ez évben, ... 30. napjain ... yeden tar- ... meg vándor- ... szükséges- ... és olva- ... kívánunk ... tot teljesite- ... kor néhány ... megmond- ... az E. M. E. ... akart!

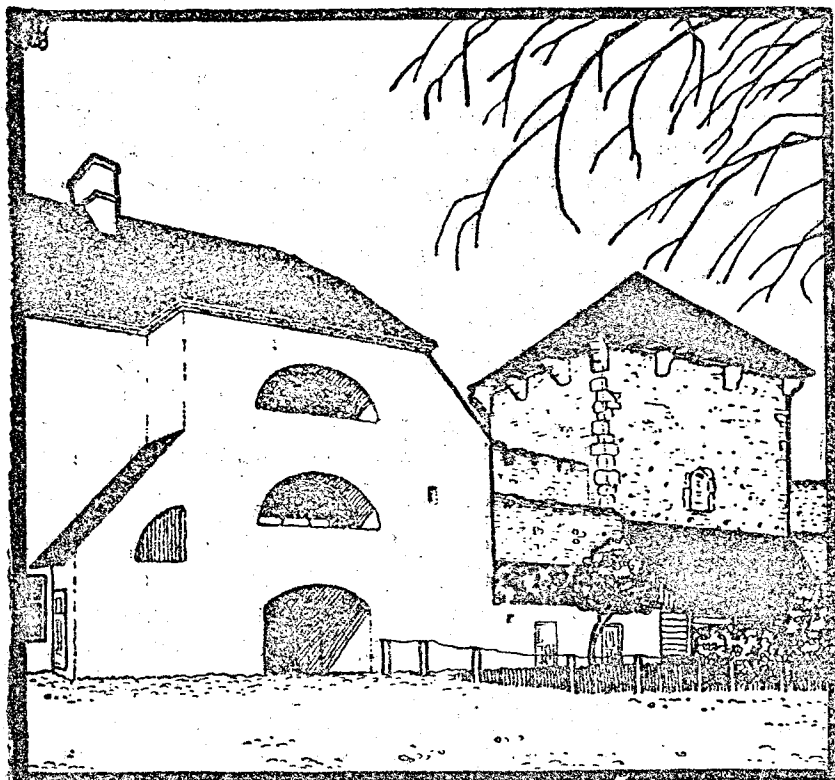

A nagyenyedi református templom.

fejlesztésére alakult meg. Ezt a felada- tot mind máig az egyesület hiven be- töltötte, teljesítette. Kolozsvárt hatalmas tárákba gyűj- tötötte össze mindazo- kat a természeti tár- gyakat, állatokat, nö- vényeket, ásványo- kat, amelyekből meg lehet ismerni Er- dély földjét. És ha- talmas tárákba gyűj- tötötte össze az E. M. E. mindazokat a maradványokat és emlékeket, amelyek világot vetnek Er- dély történetére, sokszor oly fényes, de sokszor szomorú multjára. Az E. M. E. régiség-, kép- és levéltári gyűjtemé- nye messze földön

... E. M. E. az Erdélyi Gazdasági Egye- ... an az erdélyi magyarság legrégebbi ... 1859-ben létesítette gr. Mikó Imre ... je csoportosuló erdélyi magyarok ál- ... sága. Mig az Erdélyi Gazdasági ... az erdélyi magyarság anyagi jólété- ... sorban a földmivelésnek és a mezei ... zásának az előbbre vitelét és biztosítá-

hires. Hasonlóképen könyvtára is. Számok- ban, pénzben ki sem fejezhető gazdag magyar kincstárak ezek a gyűjtemények. Kezdetől fogva máig e gazdag gyűjtemények mindenki számára készséggel tárt ajtót nyitnak. És aki csak megfordult bennük, mind csodálkozó tisztelettel emlegeti Mikó Imrét és derék tár- sait, akik ezt a drága magyar közvagyon!

NAGYENYED: BETHLEN-KAPU A MÉSZAÁROSOK BASTYÁJÁVAL

összegyűjtötték s ránk, az utókorra hagyományozták közvagyon gyanánt.

Az E. M. E. azonban nemcsak lelketlen tárgyak gazdag gyűjteménye, hanem a mindenkor élő magyar tudós férfiak és tudományt kedvelő magyarok egyesülete is. Azoknak az egyesülete, akik Istentől kapott tehetségükkel, eszükkel vagy vagyonukkal, képességek és készek is gondoskodni arról, hogy az erdélyi magyarságnak a földje mellett a szelleme, a tudománya is teremjen harminc, hatvan és százannyit. Ebben az egyesületben élt és működött, hogy másokat ne említsünk a híres Brassai Sámuel, aztán Szabó Károly, a székelyek történetének lelkes kutatója, Martin Lajos, a repülőgép egyik legelső magyar szerkesztője, Koch Antal, Erdélynek máig is legkiválóbb geologusa és annyian mások, akik az emberi tudományosság történetében maguknak és a magyar műveltségnek becsületet szereztek.

És az E. M. E. ma is igyekszik hiven teljesíteni feladatát. A tárakat gondosan őrzi és gyarapítja, de teljes készséggel bocsátja rendelkezésre tudósnak és nem tudósnak, magyaroknak, románnak, szászoknak egyaránt, hogy nézze, használja, gyönyörködjék és okuljon

belőle. És ma is összegyűjtött tartja mindazokat a férfiakat, akik a magyar tudomány szellemnek fentartói, fejlesztői és támogatói.

Ez az egyesület ez évben Nagyenyeden tartott vándorgyűlést. E vándorgyűlések az a célja, hogy a tudomány és az élet, az elvont tudományos kérdésekkel foglalkozó egyesületi tagok és a magyar társadalomnak tudományt megbecsülő és szerető rétegei között minél elkötelebb, szorosabb és így értékelőbb kapcsolatot teremtsen és tartson fenn. E kapcsolat megteremtésének eszközei a tisztán tudományos népszerűsítő előadások, amelyek az egyesület tagjai egy város közönsége előtt tartanak. A nagyenyedi programja, az ott elhangzó előadások címe és tartalmában fényesen igazolta és igazolja, hogy az E. M. E. ma is hivatásának tudatában van s hogy hála Istennek bőséges számban vannak olyan tudós tagjai, akik az egyetemes hivatását sikerrel tudják szolgálni, akik a magyar tudományosságunknak s így erdélyi közművelődésünknek is lelkes továbbfejlesztői. Köztük számosan olyanok is, akik a Magyar Népnak is lelkes munkatársai és barátai.

Azonban a sikerhez, a tudományos feladatok lankadatlan teljesítéséhez szükség megértő, megbecsülő közönségre is. És ez a körülmény választotta ki az idei vándorgyűlés székhelyéül Nagyenyedet. A megválasztott vándorgyűlés a legnagyobb és legmagyaribb erdélyi városban Marosvásárhelyt második gyűlés csakugyan nem lehetett volna több helyen, mint Nagyenyeden, a Bethlen Gábor és az enyedi diákok városában. Ez a városában, amelyiket önmaga is, de mások sokszor marospartit Athénnek — a tudomány és költészet városának — neveznek. És érdemtelenül.

Nagyenyeden immár háromszáz hosszabb idő óta működik a Bethlen-kollegiuma. Az ott tanító professzorok

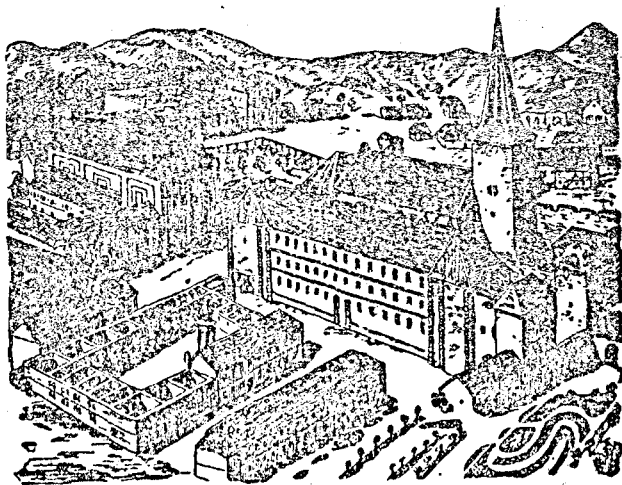
ki a magyar tudományosságnak sok ki-
művelője, mint Apáczai Cseri János,
Pápai Ferenc, Szász Károly, Herepei
Károly. Politikusok és költők, papok és tör-
vénybírák a régi világban többnyire mind
nagyenyedi diákok sorából teltek ki. Ott tanult
Csonka Sándor a világhírű utazó és tu-
ró, ott Bólyai Farkas a nagy matematikus,
Károly Zsigmond, a legkiválóbb magyar re-
gisztrár, Barabás Miklós a külföldön és
magyar népek előtt is ismeretes híres festő. És
természetes, hogy Nagyenyed város pol-
gársága és magyar közönsége az ennyi jelessel
szerezhető és ennyi jelest adó Bethlen-kolle-
gium körül és annak a hatása alatt jobban
szerezte, jobban megbecsülte a tudományt,
művészetet, a művészeteket és műveltségeket,
amelyekben véve a szellemi alkotásokat, mint
Nagyenyed város polgársága és közönsége, amelyik-
ben hiányzik, hiányzott a Bethlen-kollegium
közvetlen felemelő és nemesebben fogékonnyá tevő
hatása. Az E. M. E. abban a hitben és azzal a bi-
zalmal fordul Marosvásárhely után mind-
enek Nagyenyedhez, hogy annak polgáraiban
és magyar közönségében ma is él a Bethlen-
kollegium hatása, hogy még ma is tud Nagy-
enyed marospartin Athén lenni, hogy ott a
szellemi munka, a tudományos kérdések
megoldása még ma is fogékonyabbak, megbecsül-
tőbbek a magyar lelkek. Hogy Nagyenyed tud
szolgálni példaadó lenni abban, hogy miként le-
het kell szellemi műveltségünket öntudato-
sítani, támogatni és fejleszteni.
Az egyesület vezetősége nem csalódott:
Nagyenyed város lelkes polgársága és művelt
polgár társadalma a Bethlen-kollegium fér-
vel együtt és egymás mellett erre a biza-
lomost is méltónak bizonyult. Az E. M. E.
nagyenyedi vándorgyűlése így valóban elérte
szolgát. Tudományos munkát végző szakem-
vezőknek kedvét, kitartását élesztette, fo-
tt a magyar műveltséghez tartozás becsét,
terjedelmét növelte és mélyítette.
Amiben véve az E. M. E. nagyenyedi ván-
gyűlése magyar életünknek és közművelt-
ségnek felemelő és — hisszük — termé-
nyes gyümölcsöket termő méltóságos
szolgálatkozása volt.
Ezért hála és elismerés az egyesület
vezetésének és a kiváló előadókön kívül Nagy-
enyed város derék polgárait és magyar mű-
veltségét hiven szerető közönségét.

Apor Péter dr.

A hatalmas barát.

A „Magyar Nép“ folyó évi 30. számában
cikkét közöltünk arról, hogy a világpolitika
folyásában ma a legnagyobb hatalom a pénz.
Vagyis a világpolitika szálait mindig aszerint
fonják, ahogyan azt a gazdasági érdekek ki-
vánják. Az érzelemnek és rokoni kapcsolatok-
nak a világpolitika irányzásában mind keve-
sebb szerep jut. Ez egészen új külpolitikai ala-
kulásokra vezethet.

A román közéletet most nagy jelentőségű
kérdés foglalkoztatja. — A Jorga-kormány
Franciaországban elveszítette népszerűségét
és a románok eddig legnagyobb barátja: Fran-
ciaország más nemzetekkel keres kapcsolatot.
Románia elnépszerűtlenedését az okozta,
amint arról megemlékeztünk, hogy a bukaresti
francia követ kormányának kedvezőtlen jelen-
téseket küldött a Romániában uralkodó álla-
potokról. A francia követ jelentése nyomán
nagy kavargás támadt nemcsak a román bel-
politikai életben, hanem külpolitikai téren is.
Franciaország máris jelét adta, hogy követé-
nek jelentése alapján megváltoztatta hangul-
latát Romániával szemben. A francia hatalom,
amelyik ma kétségtelenül a világpolitika
egyik parancsolója, új célkitűzések felé indult
el. Franciaország külpolitikusi komolyan fog-
lalkoznak a középeurópai viszonyok átszerve-
zésével. Bennünket különösen az érdekel, hogy
a franciák Magyarországot és Ausztriát egy
uralkodó alatt akarják egyesíteni még pedig
olyan államjogi szervezetben, mint amilyen-
ben az Osztrák és Magyar Monarchia orszá-
gai voltak egybekapcsolva. Ennek az állam-
nak a francia terv szerint Károly, volt mag-
yar király Ottó nevű fia lenne uralkodója. A

A BETHLEN-KOLLEGIUM NAGYENYEDEN (1853 BAK)

tervhez állítólag Anglia és Olaszország is hozzájárulnak. Az olaszok ahoz a feltételhez kötötték Ottó királyságát, hogy vegye feleségül az olasz királyi pár legfiatalabb leányát. A francia terv Lengyelország, Németország helyzetében is lényeges változásokat hozna.

Megállapíthatjuk, hogy a francia terv, tekintve attól a tényről, hogy a mai helyzet tarthatatlanságát elismeri, rendkívül fontoságu változást jelent Franciaország és a Kisantant (Románia, Csehszlovákia, Lengyelország, Jugoszlávia) viszonyában. Franciaország a tervvel nyíltan kifejezte, hogy elejti kisantantot, tehát Románia is elveszti azt a támogatást, amit anyagi és szellemi téren élvezett Franciaországtól.

A román ujságok érthető idegességgel tárgyalják a francia tervet. Felvetik a kérdést, hogy vajjon nem követtek-e el Romániában végzetes politikai ballépéseket, hogy Franciaország ennyire elfordult eddigi pártfogoltjától?

Reánk romániai kisebbségekre nézve a francia terv sok jót hozhat. Elsősorban remélhetjük, hogy az a feszültség, amelyik ma Magyarország és Románia között fennáll, enyhülni fog. Ennek pedig mi kisebbségek feltelesen hasznát fogjuk látni. Reméljük továbbá, hogy Magyarország a hatalmas barát támogatása mellett ki fog gázolni azokból a gazdasági bajokból, amelyek a békeszerződések következtében reá szakadtak.

KÜLFÖLD

Az új magyar kormány. Károlyi Gyula gróf kormánya letette az esküt Ilorthy kormányzó kezébe s az új miniszterelnök is megtartotta programbeszédét az egységes párt előtt. E szerint az új kormány lényegben követni fogja a Bethlen-kormány politikáját mind kül-, mind belpolitikai téren, egyuttal azonban a legnagyobb takarékoságot vezet be az államháztartásba, emelve a bevételeket s csökkentve a kiadásokat. Így szóba kerülhet a tisztviselők fizetésének leszállítása, még pedig a

Gróf Károlyi Gyula miniszterelnök.

nagyobb fizetésű állásoknál feltétlenül, továbbá minden felesleges kiadás, így az állami autók tarásának mellőzése. Külpolitikában, az új miniszterelnök nyilatkozata szerint is, a magyar-olasz barátsági szerződés lesz az alap. Azonban minden jel arra mutat, hogy Magyarországnak a jövőben szorosabb kapcsolata lesz Franciaországgal, mint eddig volt.

A pártgyűlésen Bethlen István volt miniszterelnök felelt utódja beköszöntőjére s a párt bizalmába ajánlva őt, biztosította legteljesebb támogatásáról.

Béke a Vatikán és Olaszország között. Még a nyár elején volt, hogy a Katolikus szövetség működése miatt éles ellentét keletkezett az egyházi állam s Olaszország között s utóbb annyira kiélesedett, hogy csaknem teljes szakításra vezetett. A két állam felelős vezetői azonban komolyan igyekeztek a béke visszaállítására s végre sikerült is a megegyezést megteremteni, a Katolikus szövetség működési körének pontos meghatározásával. Ezzel megint visszaállott közöttük az annyira nélkülözött jó viszony.

Angol kormányválság. Alig néhány nappal a magyar kormány feltűnést keltett lemondása után válságba került az angol kormány is. Bármilyen távol van egymástól a két ország, kormányainak válsága egy alapra vezethető vissza: a gazdasági válságra. Hogy Anglia minden gazdagsága ellenére — pénzügyi nehézségekkel küzd, több ízben hirt adtunk róla. Megemlékeztünk azt is, hogy a nehézségek oka az, hogy Angliának hosszu lejáratu külföldi kölcsönökben hatalmas tőkék vannak elhelyezve s ezekhez nem jutnak hozzá. Rövid lejáratu kölcsönök pedig vissza kell fizetnie s ez nekik nagy csökkenésével jár. Ezenkívül pang az ipari munkanélküliek számát s ez az állam kiadásokat is, mert a munkanélküliek Angliában alandó segílyt kapnak az államtól. Ezeknek következtében a következő évi költségvetés százhusz millió font sterling hiányt mutatott, vagyis lejben százötvenhatszor nagyobb lesz. E költségvetési hiány elhárítása igen nagy gondot okoz nemcsak a kormány tagjai számára hanem minden angol állampolgár

s beható tanácskozásokat
tallak a hiány ellüntetésé-
vagy legalább is lényeges
küntetéséről. A tanácskozások
nyoly voltát semmi sem jel-
zini jobban, minthogy a király
megszakította pihenését, hogy
kban részt vegyen. A korona-
ács elhatározta, hogy az ál-
kiadásokat a lehető leg-
bb összegre szorítja le s
t az állam igazgatását a leg-
obb takarékossgal intézi.
került megvitalásra a mun-
küli segélynek a leszálli-
s is, aminek szükségességét
ronatanács kimondta. Ez
ban a munkáspártból ala-
ll kormányt ellentétbe hozta
gával a párttal, úgy, hogy a
ormány kénytelen volt lemon-
ni. Az új kormány megalaki-
ára megint MacDonalddal volt
minterelnök kapott megbí-
at, aki pártközi, vagyis nem-
ll kormányt alakított, a kon-
sativ és a liberális párt nagy-
nyu részvételével. Emiatt a
káspárt két részre szakadt,
gyobb része ellenzékbe ment.
azonban semmi nehézséget
szok, mert a munkáskor-
nyának eddig sem volt tulaj-
képeni többsége a parla-
mban. A nemzeti kormány
glarulása nagy megnyugvást
eltt egész Angliában, az ame-
ai bankok pedig kijelentették,
gy korlátlan hitelekkel álla-
s rendelkezésére, amit az ed-
i kormánytól megtagadtak,
ocialist. volta miatt. Így az
szól gazdasági élet teljes meg-
rdulása rövid időn belül bi-

zonyos s ennek kihalása lesz a
magyar gazdasági életre is, mert
— amint köztudomású — a ma-
gyar pengő értéke szoros kap-
csolatban áll az angol fontéval.

**A new-yorki polgármester Bu-
dapestben.** New-York népszerű
polgármestere, Jim Walker, gyom-
orbajának gyógyítására Karls-
badba utazott. Kurája befejezése
után ellátogatott a magyar fővá-
rosba, ahol kitüntető szivessé-
gel fogadták. A new-yorki pol-
gármestert egészen elragadta a
szíves fogadtatás is, a város
szépsége is, s ezzel a szavakkal
bucszott budapesti kollégájától:
Éljen Magyarország!

Cserekereskedés. Régen ez volt
a kereskedés egyetlen módja, de
feledésbe ment s csak a vad né-
pek gyakorolták. Most, amint
látszik, feltámadt halottaiból.
Egy ujsághír szerint ugyanis
Brazília egy és egy negyed mil-
liárd zsák kávéat adott el az
Egyesült-Államoknak, de nem
pénzért, hanem huszonöt mil-
liárd véka búzáért. És ezzel az
egyszerű vásárral mind a két ál-
lam jól járt: terményfeleslegei
apadtak s nem kellett pénzéhez
nyulnia. De azért mégis szo-
moru, hogy a gazdasági válság
ide kényszeríti a leggazdagabb
államokat is.

Francia-orosz közeledés. Tár-
gyalások folynak a francia kor-
mány és a szovjet kormány kö-
zött egy meg-nem-támadási és
döntőbírósi szerződés megkötéséről. A tárgyalások eredmé-
nyes befejezése a már meglévő
gazdasági összeköttetések mel-

lett teljesen rendessé tenné a két
állam viszonyát. Érthető, hogy
ezeket a tárgyalásokat erős
nyugtalanossággal figyeli Lengyel-
ország, melynek Franciaország
volt a legbiztosabb támasza ed-
dig az orosz törekvésekkel szem-
ben. De minket is elég közelről
érint a dolog, mert — eddig leg-
alább — a szovjet komoly igényt
tartott Besszarábiára. Reméljük
azonban, hogy nyugati szövetsé-
gesünk nem feledkezik meg a
mi érdekeink védelméről sem.

Zavarok a messze külföldön,
Sulyos forradalom dul Kuba
szigetén, mely hajdan a spanyol
birodalom része volt, a múlt szá-
zad vége óta pedig önálló köz-
társaság Amerika pártfogása
alatt. Politikai egyensúlyát azon-
ban azóta sem volt képes meg-
szerezni. A forradalmak egy-
mást érték benne s nem való-
színű, hogy ez legyen az utolsó,
mert a szenvedélyes spanyol lé-
lek nem könnyen talál meg-
nyugvást.

Zavargások vannak Írország-
ban azzal a céllal, hogy az egész
ir sziget kerüljön az ir szabad
állam hatalma alá. A szigetnek
északi része — protestáns és
nagy ipart üző két tartomány —
népszavazással az angol király-
ságban maradt. Ezt a helyzetet
kívánják megváltoztatni az ir
nemzeti pártiak, folytonos buj-
togatással és fegyveres támadá-
sokkal, de a szabadállam fegy-
veres ereje erélyesen tartja fenn
a rendet, hogy ez által sulyosabb
bonyadalmak bekövetkezését
megakadályozza.

Minden magyar ember jegyezze jól meg.
Égy a magyar egyházak biztosító intézete a

„Minerva Biztosító“ R.-T.

tehát magyar köteletség biztosítását ide átadni
VARRA VARRA VARRA VARRA VARRA VARRA VARRA VARRA VARRA VARRA

Szülők harca gyermekeik lelkéért.

Magyarellenes svábok aknamunkája egy szatmármegyei községben. — Mindent lehet a magyarok ellen. — A szatmári püspökség védelmére vár egy római katolikus intézmény.

Kálmádon, — ebben a Nagykárolytól egy félóra járásnyira fekvő jómódu, sváb-eredetű, de 200 év alatt teljesen elmagyarosodott faluban a róm. kath. hitközség 1888. óta tart fenn egy nyári gyermek-menhelyet, ahol 3—6 éves gyermekek, — addig míg szüleik nehéz mezei munkával keresik kora tavasztól, késő ősziig kenyerüket, egy okl. óvónő felügyelete alatt játszva, szórakozva töltik el a napnak legnagyobb részét.

E menhely 43 évig csepegtette a hitnek, a szülői szeretetnek zsenge magvait a kicsiny gyermekek lelkébe; több mint 4 évtizede végzi áldásos munkáját a hitközségnek és szülőknek legnagyobb meglepésére. A megválasztott óvónő 25 éve óvja, vigyáz a hitközség gyenge gyermekesemeteire mint a legjobb anya, nem azért a csekélyke fizetésért, hanem a gyermekek iránti szeretetből végzi nehéz munkáját. És most, 43 év múltán, amikor annyi lelki romlásnak és testi veszedelmeknek van kitéve fiatalságunk, kellett megszűnnie ennek az áldásos gyermekintézménynek, amely, ha eddig nem létezett volna, a közszükségnek most föltétlenül létesíteni kellett volna! Erre az intézményre a magyar uralom megszűnése óta ellenséges szemmel néztek azok a svábok, akiknek fáj, hogy a gyermekek magyarul köszönnek az utcán, bántotta fülüket az, hogy gyermekjáték-verseiket magyar anyanyelvükön mondták, vagy ha játékközben egymással azon a nyelven társalogtak, amelyet szüleiktől tanultak.

Azért még 1926-ban igyekeztek az államhatalommal szövetkezve mindent elkövetni, hogy ezt a kis ártatlan menhelyet beszüntessék. Tervük sikerült! Hogyne sikerült volna, hiszen ismert cél, a kisebbség, — különösen a magyarság gyengítése — kivált itt e határvidéken! Pedig attól nyugodtak lehetnek az illetékesek, ország-határokat ártatlan gyermeklelkek sohasem fognak megdönteni! Sokkal veszélyesebbek azok a behódoltak, akik ma hozsannáznak az állam mellett, holnap „feszítsd meg“-et kiáltanak!

Tehát sikerült a magyarellenes svábok szervezetének a nagykárolyi *Gauamtnak* 1928.

julius havában bezáratni a szóbanlevő kis gyermek-menhelyet. A nagyváradi tanügyi hatóság ugyanis ekkor tiltotta be ezen menhely működését, azon indokolással, hogy az óvodának nincsen működési engedélye. A *Gauamtnak* szüksége volt ezen betiltó rendelkezésre, mert nagyon jól tudjuk, hogy amíg a községben hitközségi óvoda működik, addig sváb óvodát nem nyithatnak, mert nem lesz növendéke. Ezért kellett megszűnnie a 43 éves jól felszerelt, szép tanteremmel és játéktudvarral ellátott, 120—130 növendékkel és okleveles óvónővel rendelkező kálmánci róm. h. hitközségi óvodának!

Alig hogy megszűnt működni a bezárt óvoda, mozgolodni kezdtek a *Gauamt* helyi emberei. Schrech Márton — volt magyar (?) tanító, a *Gauamt* főágensének csürjébe, 10—12 növendékkel, egy dada vezetése mellett megkezdte működését a sváb óvoda. Itt nem kellett évekig várni, hogy a sváb társaság óvoda-engedélyt kapjon! Itt eltekintettk attól, hogy van-e megfelelő tanterem és játéktudvar! Nem volt szükséges okleveles óvónő alkalmazása sem, még csak a megnyitáshoz szükséges 30 növendék sem volt forrás! Ez azután olyan látszatot adott az egész járásnak, hogy amit szabad a svábnak, azt nem szabad más nemzetiségűnek. Mintha annak a sváb atyafinak értékesebb lenne az ad-füllére, mint magyar nemzetiségű polgártársnak.

Az óvoda bezárása után a hitközség vezetősége azonnal hozzálátott a szükségére óvoda-engedély megszerzéséhez. Az engedély, — bár egyik magyar képviselő már azonnali kérvényczés után jelezte volt, hogy az engedélyt néhány nap alatt megkapja a hitközség-előjárósága — az érdekelt sváb tényezőkbefolyása folytán, 1930. agusztus haváig kétt. Érdekes, az engedély, bár nyári menly részére kéretett, mégis azon kikötéssel adott meg, hogy a társalgás nyelve német legyen. Az egyház, a szóbanforó menhely miniszteri engedéllyel, 1931. április 15-én jóll megnyitotta. Bár az 1925-ben szentesíté magánoktatási törvény idevonatkozó szakza világosan mondja, hogy azokban az óvodában, amelye-

kisebbségi szülők gyermekei látogat-
oktatás a gyermekek anyanyelvén tör-
— hogy az oktatás nyelve ne legyen
7. az egyháztanács meghagyta a men-
tő nőnek, hogy ezután semmit ne ta-
csupán ügyeljen a reábizott gyerme-
és engedje azokat játszani, társalogni
nyelven, amelyet azok legjobban érte-
gy szüleiktől tanultak.

Egyháztanács ezen megnyitással ke-
szta a Gauamt számítását, mert
köteles gyermekek 99% iratkozott be
ségi menhelyre és csupán az érdekvá-
rmekei maradtak távol. Megkezdődött
ál a Gauamt támadása! Még meg se
menhely, már április elején jelentés
svábok részéről, hogy Kálmádon ma-
oda működik, holott az óvoda csak ápr.
nyitott meg. Az ügy megvizsgálására
ára a megnyitás után kiküldetett a
szar, aki jegyzőkönyvet vett fel és meg-
olta, hogy óvoda itt nincs, csak Lén-
tal a gyermekek az általuk jobban ér-
velven társalognak. Beleavatkozott a
főszolgabíró German Juon is, aki a
útján kikérte az óvoda-engedély máso-
gyben utasítást kapott a községi tanács,
sváb óvoda céljára megfelelő helyről
sodjék. A tanács azonban, amennyiben
ségnek volt kitűnően vezetett óvodája,
kéhez pénzügyi helyzetben nem tett ele-
utasításnak. Erre kidoboltatták, hogy
zában megnyitott az állami óvoda, —
zonban svábok által szervezett óvoda,

— hogy minden szülő övoköteles gyermekei
ide beírassa. A szülők, tekintettel, hogy a hir-
detett óvoda sváb szervezetű és az itt alkalma-
zott óvonő sváb óvonő, nem álltak kötelnek,
hanem gyermekeiket továbbra is hitközség
óvodájába küldték és csupán 5—6 gyermek
iratkozott a sváb óvodába. Ez az 5—6 gyer-
mek látogatta egész nyáron át a sváb óvodát,
míg a hitközség által fentartott menhelyet 120
gyermek látogatta.

Gauamt ezek után támadást intézett a hit-
község gyermekvára ellen. Kiszállt a járásí
főszolgabíró, aki felsőbb rendeletre hivatkozva
folyó év július 28-án, a Gauamt legnagyobb
örömeire, bezáratta 43 évi fennállása után a
kálmandi róm. kath. hitközség menhelyét.
Nagy a faluban a bezárás miatt a felháboro-
dás, mindenki átkozza a Gauamtot, amely
megint egy kisebbségi kulturintézmény halá-
lát okozta. Hisszük és reméljük, hogy legfel-
sőbb tanügyi hatóságunk ezen óvoda-bezárás
ténye felett tárgyilagosan fog gondolkodni,
nem fog elzárkózni az ügy megvizsgálásától és
nem fog a jövőben egyoldalú információra,
régí és a törvény követelményeinek minden-
ben megfelelő intézményt bezáratni.

Egyben felhívjuk erre az esetre a szat-
mári róm. kath. püspökség figyelmét is,
amelynek hivatásbeli kötelessége minden ki-
sebbségi, kivált kath. intézményt — ha az
mindjárt egy falusi menhely is, — magas te-
kintélyével megvédeni, a batóságok sérelme
rendelkezéseivel és Gauamt aknamunkájával
szemben.

Sp. — r.

politikai hírek

bb hí: a kormány bukása-
A liberális párt vezérét Du-
ároly irányú váratlanul ki-
tástra lérette magához. —
rest politikai köreiben Duca
gatásából azt következtet-
hogy a Jerga-kormány sorsa
van pecsételve és rövidesen
ny változás lesz. A hírek
na nem bizonyultak való-
mert Duca kihallgatása óta
2 hét és semmi hír sincs a
kormány ukásáról. Való-
zonban, hogy Duca ki-

hallgatása siettetni fogja a kor-
mányválság bekövetkezését. A
parlament őszi ülészakának
megnyitása előtt azonban korai
kormányválságról beszélni.

Fellázadt egy regáti község
népe. Egy regáti községben való-
sággal forradalmi események
történtek. — Perieteni községet
Gura-Futii községhez csatolták.
Most akarták a község irattárát
Perieteni községből Gura köz-
ségbe átvinni. A falu lakossága
azonban nem engedte, hogy a
bizottság a község irattárát át-
szállítsa. Erre csendőrjárat je-
lent meg a községben, azonban

ez sem tudott az iratokhoz jutni,
sőt a lakosság fenyegető maga-
tartása elől visszavonult. Erre
megjelent a községben a várme-
gye prefektusa és főjegyzője,
hogy érvényt szerezzenek a két
község egyesítését elrendelő ha-
tározatnak. A lakosság hotokkal
és más verekedő szerszámokkal
felszerelve várta a csendőrök ki-
sérétében megérkező megfés-
nőköket, akiket kíséretükkel
együtt kivertek a községből. A
verekedésnél több súlyos seb-
sülés történt.

Marosvásárhelyen a Magyar Párt nem vesz részt a megyei interimár bizottságban.

Az Országos Magyar Párt marosmegyei tagozatának Elnöki Tanácsa 1931. aug. 25-én tartott ülésén foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a Párt tagjai a feloszlott vármegyei tanács helyébe lépő interimár bizottságban részt vegyenek-e vagy sem?

A kérdést az tette időszerűvé, hogy dr. Barabásy Albert és dr. Rozsnyai György volt magyarpárti tanácsosokat a prefektus már kinevezte, azonban ők a kinevezés elfogadását a Párt döntésétől tették függővé. Az Elnöki Tanács első sorban megállapította, hogy dr. Barabásy és dr. Rozsnyai a fegyelmezettségnek minden magyar embert kötelező példaadását tanusították, amikor a vármegyei magyarság közös érdekétől vezetve, minden személynél szempontra féltetelével, kötelességüknek ismerték a Párt véleménye kikérését.

Az Elnöki Tanács ezután lezögezte, hogy a Párt mindig azon az állásponton volt, hogy a vármegye közigazgatási ügyeinek szolgálatában, minden pártpolitikai szempontra kizárásával részt kíván venni, amennyiben a magyar kisebbségek érdekeinek védelme lehetővé válik s olyan előfeltételek érvényesülnek az interimár bizottság összeállításánál is, ami a magyarság szám- és teherviselési arányának megfelel. Miután azonban a magyarság részére a 10 bizottsági helyből a jogosan megillető felerész helyett csupán 2 helyet akartak biztosítani, és a vármegye ügyeinek vezetésében bizonyos erőszakos irányzat megnyilvánulását látja, az Elnöki Tanács utasította a két magyar tagot, hogy a kinevezést ne fogadják el, mert ez a bánásmód a komoly együttműködésre nem nyújt alapot és megalázó lekeiesnylést jelent.

* HIREK *

Az utadó tartozást ezután munkával is le lehet róni. A kormány intézkedett, hogy a falusi lakosság az utadó tartozását közmunka alakjában is leróhassa. Az intézkedés következtében a községek lakossága a megyei utak javításánál dolgozhatja le az utadót.

Hogyan áll a Csiki Magánjavak ügye? A Nemzetek Szövetsége júniusban azért halasztotta el a Csiki Magánjavak ügyének tárgyalását, mert kilátás volt arra, hogy a román kormány méltányosan rendezze az ügyet. Mivel a román kormány késedelmesen intézkedett, az ügy megint a Nemzetek Szövetsége elé fogkerülni.

Németországban felrobbant egy robbanóanyaggyár. A westfáliai Reindorfban egy robbanóanyaggyár felrobbant. A gyár épülete összeomlott és a romok a munkásokat maguk alá temették. A halottak és sebesültek száma százakra rug.

Szilágymegyében vaddisznók pusztítják a kukorica termést. Szilágymegyében nagyon elszaporodtak a vaddisznók. Egyes községek határát a vaddisznó kondák minden éjszaka meglátogatják és a kukoricatermesben óriási károkat okoznak. A gazdák kérésére a szilágymegyei vadászok elhatározták, hogy a vaddisznók ellen rendszeres hajtóvadászatot fognak indítani.

Kínában az árvíz után fekete halál pusztít. Kínában az árvíz sújtotta vidéken rémséges állapotok uralkodnak. A Jang-Cse folyó tele van holttestekkel. Mindenféle járványok pusztítanak. A kolera és fekete halál tízezer számra szedik áldozataikat.

Ötezer lejes bírság egy pakócska kártyáért. Mezőbánd marostordamegyei községben néhány mezőbándi gazdának csendőrség kártya után házatátást tartott. Azokat a kártyákat, akiknél játékkártyát kaptak órsről-órre kisérve Marosvásárhelyre vitték és itt egyenként 5000 lej büntetést szabtak ki rajtuk. A gazdák az ócska kártyák miatt kivetett nagy büntetés miatt felebbezést jelentettek.

Nem sikerült a román repülő londoni útja. Két román repülő leszállás nélkül Bukarestből Londonba akart repülni. A repülés nem sikerült. A román repülőknél kényszerleszállást kellett végezniök, mielőtt céljukat elértek volna.

Nyoleszáz kiló puszkor robbant fel a fogarasi dinamigyárban. A fogarasi dinamigyárban nyoleszáz kiló puszkor felrobbant. A városban a hatalmas robbanás következtében sok lak betört. Szerencsére a városban az ünnep miatt nem dolgoztak s így emberéletben nem volt kár. A robbanást állítólag kommunisták idézték elő.

Magyar diésőség. A Péterváradon tartott nemzetközi úszóversenyen, mellúszásban az orosz bajnokságot Bárany Isván budapesti versenyző nyert meg. A vízi labdajátékot is minden nemzetel szemben nyerték a magyarok. A magyar csapat küzdelmének végeredménye képpen első helyezett a nemzetközi versenyen.

Megegyezés a vulkán bányánál. A vulkáni szelvényátalakulást hónapokkal ezelőtt elhatározta, hogy a rossz állapotú szelvényekre való tehermentesítés bányáinak üzemeltetését. Az utolsó pillanatban sikerült ezt a fenyegető szelvényt hátrítani és a vulkán bányáiból folytatja üzemeltetését.

Ejtőernyő-ugrás 6650 méter magasból. Egy letterszági repülő-hadnagy repülőgéperől 6650 méter magasságból kiugrott. A lett főhadnagy Steven amerikai kapitány teljesítményét nem döntötte meg, aki 8135 méter magasról ugrott le ernyővel.

Pénztárjegyeket bocsát ki a Román Nemzeti Bank. A Román Nemzeti Bank, hogy Románia bankjegy készletét megszaportítsa, ezermillió lej értékben pénztárijegyeket fog kibocsátani. A pénztárijegyeknek az lesz a hivatásuk, hogy a bankok pénztár szekrényeiben heverő pénz pótlásául szolgáljanak és ezáltal a pénz mennyisége megszapordjék.

Hetvenezer lejes alapítvány az első gazdasági iskolának. A kiünnönnön szerkesztett „Mezőgazdasági Szemle” havi folyóiratból vesszük a hirt, hogy egy szász birtokos, aki egyttal a lap tulajdonosa is, felajánlott az unitárius egyház által alapított és ez év október 15-én megnyiló székelykereszturi téli gazdasági iskola számára 10 ezer darab szőlőültványt, két hold szőlő beültetésére. Az alapítvány értékét véve, mintegy 70 ezer leire tehető. Schöppner Sámuel ur maga is hangsúlyozza levelében, hogy ő szász nemzetiségű. Érdekes e dologgal kissé szembenézünk. A szász Schöppner Sámuel laptulajdonosa a magyar nyelvű „Mezőgazdasági Szemle” nek, 70.000 lejes alapítványt tesz a most megnyiló magyar gazdasági iskola számára. Hová emelkedik fel így az alapítvány értékesi értéke? Micsoda fáklya lobban fel itt az erdélyi magyar kulturális küzdelmek sötét egén! Dicsérjük-e, méltassuk-e hosszabbban Schöppner Sámuel sőtényfalvi birtokos tettének jelentőségét, vagy megkérdezzük-e

a sulyos sorscsapásoktól sujtott magyar gazdaközönseget, hogy ott van-e legalább a Schöppner lapjának előfizetői között? Hogy megértette-e a beszédes tettet, s ha pénzzel nem, legalább egész szívvel és magyar lélekkel ott van-e a most megalakult első erdélyi magyarnyelvű gazdasági iskola mellett? Ugy érezzük illetlenség lenne dörömbölni, amikor a lélek beszélt. Amikor átsuhant a magyar közéleten egy szívárvány. Galambösz ember küldötte. Nézzetek fel reá reménységgel és küldjetek egy áldást feléje.

Halál a kuthban. Máramaros-szigeten dr. Hodor László kórházi orvos autóját egy Maris Filip nevű beteggel mosatta. A mosásnál segédkezett Bálint Gábor ápoló is. A vizet az udvaron levő kuthból szivattyúzták. Mosás közben a szivattyú elromlott és Bálint Marist leküldte a kuthba, hogy a haj okát megvizsgálja. Minthogy Maris sokáig nem jött fel, Bálint lenézett a kuthba és észrevelte, hogy a sekély vízben Maris két rét görnyedve, alétlan fekszik. Utána mászott, hogy kimentse, de ő is elájult a kut fenekén és mire észrevették mindketten meghaltak. *A két szerencsétlen ember halálát a kuthban levő szénsav gáz okozta.*

Mindennapos székszorulás, végbélhurut, felfuvódás, oldalfájás, lélegzési zavar, szívdobogás, fejfájás, fülzúgás, szédülés és lebangoltság eseteiben a természetes „FERENC JOZSEF” keserűviz a bélműködést rendbehozza, megszabadítja az embert a kellemetlen érzésektől s megőrzi az idegek épségét és a szellem frissességét. Nagynevű angol orvosok a „FERENC JOZSEF” vizet galandféreg kuráknál is fényes eredménnyel alkalmazzák. — Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Nagy vihar pusztított Déleuropában. Franciaország földközitengeri partvidékén nagy vihar pusztított. Több, kisebb halászhajó szenvedett hajótörést. A tenger sok holttestet vetett ki a partra. A vihar fákat csavart ki, háztetőket sodort le. A vihar Tirolon is átvonult és a gyümölcs- és szőlőtermést teljesen elpusztította.

Sulyos szerencsétlenség történt egy regáti malomban. Egyik jasi malomban sulyos szerencsétlenség történt. A molnár hanyagsága folytán meglazult a malomkő és levált a gépről. A lezuhant kő 6 munkást temetett maga alá. A munkások mindannyian életveszélyes sérüléseket szenvedtek.

Erdély baromfi tenyésztése. *A marosvásárhelyi gazdasági kiállítás alkalmából szombaton, szeptember hó 5-én délelőtt öv. Bodor Ákosné fog nagyjérdekű előadást tartani Erdély baromfi tenyésztésének helyzetéről. Az előadás délelőtt 9 órakor a Református kollégiumban lesz.*

Ha a város eladósodik... Ruda Poljanicska lengyelországi város pénzügyi csödbe jutott és tartozásait nem tudta fizetni. Az idegen kézen levő villanytelep erre megszüntette az áramadást, úgy, hogy éjszakánként most egyiptomi sölétség borul az utcákra. A város hitelezői felszedték az utcák kövezetét és így próbálják magukat követeléseikért kielégíttetni.

Bukarest mellett elégett egy község termése. Bukarest közleiben Progresul község gazdáinak termése közös szérűre volt összehordva. Az egyik buza asztag kigyuladt és a tűz rohamosan lángra lobbantotta az egész szérűt. A tüzhöz a bukaresti tüzoltóság is kivonult, de nem tudta elfojtani. 800 hold gabonatermés esett a lángok martalékául,

MEZŐGAZDASÁG:

ROVATSZERKESZTŐ: DR. SZÁSZ FERENC

Lépés a többtermelés felé.

Holtmaros gazdaközönsége f. hó 23-án, vasárnap a Marosmegyei Földmives Szövetség közreműködésével szépen sikerült gazdanapot rendezett.

A fejversenyen 7 résztvevő közül az elismerő *diszoklevelet* és 100 lei díjat Bartha Zoltán nyerte el. Tehene 3 percig tartó fejlődő alatt 5 és $\frac{1}{2}$ liter tejet adott.

Az ezt követő *állatkiállításon oklevelet* nyertek: Ördög Mihályné kisborjas tehene, Babos József Katona üszöje, Márton András tehene. A termény kiállításon *oklevelet* nyertek: Csatlos Ferenc Katona Szekácsbuzával, Ördög János különféle gyümölcsrel, Székely Viktorné kerti veteménnyel, Márton Andrásné kidolgozott kenderrel, Ördög István tejtermékekkel. Dicsérő elismerést nyert ezenkívül: Nemes János kiállított tehenével és Ördög Mihály egy 13 kilós sütőtökkel. A díjak kihirde-

tése után kezdetét vette a Marosmegyei Földmives Szövetség szakelőadása. Székely Viktor ref. lelkész üdvözlő szavai után Mikó László a jelen nehéz gazdasági viszonyokról, Anghi Balázs okl. gazda a baromfi tenyésztésről, Hatfaludy István a rétek és legelők szakszerű kezeléséről és ápolásáról tartották meg előadásikat.

Az elhangzott előadások után keletkezett vitában a jelenlevő gazdák nagyszámban vettek részt.

Istentisztelet zárta be a gazdanap délelőtti programját, amelyet követő közében több értékes felköszöntő hangzott el.

A délután megtartott népiünnepélyre szép számmal gyűlt össze a környék gazdatársadalma. A jól rendezett és szépen sikerült gazdanapot táncmulatság zárta be.

Jó tanácsok vetés előtt.

A gazdálkodás minden ágában és általában minden termelés jövedelmezőségét két úton lehet fokozni. — Vagy az értékesítési árat kell fokozni, vagy a termelési költségeket kell, de csak okszerűen, csökkenteni. Sajnos, az ár-alakulás befolyásolására alig van módunk: a szállító eszközök tökéletesedése a távolságok korlátjait lerombolták és különben is az ár a világgiazi kereslet és kínálat örök törvényei szerint alakul ki. Ebbe a mi aránylag kis készleteink döntően nem szólhatnak bele. Az értékesítés megszervezésén kívül még a minőségre való törekvés hozhat némi enyhülést.

A termelés költségeinek csökkentését nem szabad úgy értelmezni, hogy ezentúl a föld megművelésére, annak megrágyázására kevesebbet kell költeni, hanem úgy, hogy a kitűnő minőségű buza előállítási ára mennél alacsonyabb legyen. Az olcsó buza is biztosíthat jövedelmet, ha több van belőle. Mi sem mutatja ezt jobban, mint az a körülmény, hogy a nyugati államokban a műtrágyázás éppen a legnagyobb gazdasági válság idején terjedt el rohamosan. A műtrágyázás kiállította már sikeresen a tűzpróbát és a többtermelés leghathatósabb eszközének bizonyult.

Hogy a belföldi alacsony termésátlagok okát jórészt a műtrágyázás elégtelenségével magyarázhatjuk, mutatja az egyes országok műtrágyafogyasztásának és termésátlagainak összehasonlítása. De hogy tényleg a műtrágyafogyasztás mennyisége szabja meg a termésátlag nagyságát, kiviláglik abból, hogy amíg Romániában a kalászosok, vagy a krumpli termésátlagai a nyugati termésátlagoknak csak alig egy csekély hányadát érik el, addig a cukorrépánál ez a különbség már nem olyan nagy. Cukorrépa termelőink gazdálkodnak a legbelterjesebben és ezek egyben a legnagyobb műtrágyafogyasztók is.

Mindezen megállapításokból a jövő tennivalóink körvonalai is kialakulnak. A műtrágyafogyasztást feltétlenül emelni kell, mert e téren Románia nagyon el van maradva. Az európai országok közül Románia majdnem az utolsó helyre került és talán csak Bulgária áll mögöttünk. Sajátságos éghajlatunk következtében a könnyen oldható szuperfoszfát kipróbáltan a mi legfontosabb műtrágyánk, de ebből is alig használunk valamit.

Már most azt kérdezhetné valaki, hogy mi nekünk kell nekünk még több buza, mint amennyi

amikor ennek sincsen ára? Miért kell 5 mázsás átlag helyett esetleg 10 mázsás átlagot érni? Erre csak az lehet a válasz, hogy még kesony buzaárak mellett is több lenne az egyes gazdaságok bevétele, mert amíg a kisbirtokoknak a termése fedezné teljesen az ország elföldi szükségletét, addig a nagyobb birtokok hozamát exportálni lehetne. Kivitelre egyelőre majdnem kizárólag a nagyobb birtokokon termelt egységes gabona kerül, mert a külföldi

piac csak a jóminőségű és egyöntetű siker tartalmu árut veszi előszeretettel — de azt azután biztosan!

A buzakivitel biztosítása az első rugó, amelyik a mai válságos helyzetünkből kimozdithat bennünket. Ennek pedig egyik előfeltétele — még pedig a legfontosabb — a műtrágyázás elterjedése, annak a kis- és nagybirtokon való általános és nagyarányu felkarolását

R.

Mit láthatunk Vásárhelyen?

Az Erdélyi Gazdasági Egylet és Marosmegyei Földműves Szövetség által rendezendő mezőgazdasági, ipari és kisállatkiállításán, ugyszólván egész Erdély magyar gazdaközönsége felváltva, hogy tanubizonyságot tegyen termékeivel és tenyésztésével arról, hogy még a mai súlyos gazdasági viszonyok között is megállja helyét. Akik ezen a kiállításon termékeikkel és állataikkal részt vesznek, egyuttal azt is bizonyítani fogják, hogy tökéletes eredményt, minőséget és fajt illetőleg csakis a modern tudomány által felfedezett anyagok rendszeres alkalmazásával érhettek el.

Azoknak, akik csak mint nézők fognak itt résztvenni és maradékos gondolkodásuk folytán még mindig csak az őseink által szokott módon gazdálkodtak, alkalmuk lesz meggyőződni, hogy tökéletes, üszögmentes búzát, hatalmas terméstartalommal csak egy érhetnek el, ha vetőmagvaikat többé nem csávazzák a régi módjait multa kékkel, hanem áttérnek ők is a rendszeres szántás pácolásra és igyekezni fognak ők is megismerni azt, hogy mit jelent a „Porzol“ a gazda szempontjából.

Látni fogják azokat a hatalmasan fejlett fajbaromfiakat, melyeket rendszeresen „Pekktel“, evvel a fejlődést és a tojástermelést előmozdító, vitamint tartalmazó szerrel tápláltak, oly módon, hogy napi eleségükhöz

néhány gramm sulyu Pekket kaptak. Mutatnak be sertéseket, melyek csontlágulásban szenvedtek és a Pekk adagolásával teljesen kigyógyultak, malacokat, melyek angolkórosak, bőrbajosok voltak és néhány napi kezeléssel helyre jöttek. Teheneket, melyek tejelőképessége hatalmasan megnövekedett.

Különösen érdekes a gyümölcs kiállítás, már abból a szempontból is, mert a mai körülmények között az egészséges, féregmentes és tiszta gyümölcsök termelése az értékesítés és a kivitel szempontjából óriási jelentőséggel bír. Ma mikor Ausztriából és Kaliforniába importálnak gyönyörű szép, de ugyanakkor szalmaízű almákat Erdélybe és ezt az elmúlt hónapokban különként 100 lejért árusították a kereskedésekben, senki sem veheti fel többé a versenyt teljesen kezeltlen vagy elavult háziszerekkel kezelt és mégis férges, beteg gyümölcsével. Itt is meg kell a gazdáknak és gyümölcstermelőknek szivlelniök azt az igazságot, hogy kezelés hiányában a fák tönkremennek, a gyümölcs értéktelen és szemétdombra kerül. A helyes szerekkel és jó gépekkel végzett permetezések és kezeléseik által nyert gyümölcs sokszorososan visszahozza a befektetést.

Hatalmas és értékes munkát végzett és végez az Ujpesti „Chinoín“ gyár, mely vezérképvisellete a Frederic Spodheim et Co. Bucurestiben és ennek szervei

által mindezen anyagokat gyártja, illetve előnyös módon forgalomba hozza és még a legszegényebb gazda részére is lehetővé teszi a szerek beszerzését.

Epen ezért fokozott figyelemmel kell majd a gazdáknak és termelőknek Vásárhelyen szept. 3. és 6. között a „Chinoín“ kiállítást megfigyelniök. Látni fogják ott eredeti csomagolásban mindezen anyagokat és az ott tartózkodó szakember mindenkinek díjtalan felvilágosítással is szolgál, hasznos tanácsokat ad. A szükséges szerek mindjárt ott a helyszínen meg is rendelhetők.

Akinek a kiállításig is valamilyen felvilágosításra volna szüksége, forduljon lapunkhoz.

Elkészített intézkedés. A földművelésügyi minisztérium rendeletet hocsátott ki, amelyben eltiltja a kaliforniai almának Romániába való behozatalát. A miniszter intézkedése sajnos nagyon későn jött, mert az egész télen és tavaszon tele voltak az üzletek kaliforniai almával és gazdáink nem tudták gyümölcs-termésüket ezért megfelelő áron értékesíteni.

Pásztortüz

Irodalmi folyóirat

Kiadóhivatal:

Cluj-Kvár, Strada Baron L. Pop
(v. Brassai-utca) 5 sz.

MULATTATÓ

HOMOKVÁR.

*Ha visszatérsz a kedves tájra,
Hol bölcsöd ringott egykoron
És kis gyermekét látsz az utcán,
Ki várat rak a homokon;*

*S látod a várat összedőlni
Ujjongó víg kacaj között:
Fordulj el s töröld le könnyed,
Mely titkon szemedbe szökött.*

*Felejtse el a nagy, meddő utat,
Mely innen a világba vitt,
S ne sirasd ifjú álmaidnak
Szétomlott tündérvárait.*

*Tanuld meg: munka s'út csak más itt,
Az eredmény, a vég, az egy,
S közben millió változat van,
A végin minden egyre megy:*

*Van kis homokvár, nagy homokvár,
Van kis gyerek és nagy gyerek —
S szétomlik minden, mit építünk:
Kacagunk vagy könnyünk pereg...*

Lampérth Géza.

Az özvegyasszony buzája.

Ilona asszony a legnagyobb munkaidőben vesztette el férjét. Akkor dőlt ki a család fenntartó oszlopa, mikor legnagyobb szükség lett volna rája. Mit csináljon egy szegény özvegyasszony öt-hat nevetlen gyermekkel? Mit csináljon csekély kis gazdaságával, ha nincs többé a kéz, mely mindennek gondos elrendezője volt?

A falusiak, kik látták, hogy Ilona asszony sorsa milyen rosszra fordult, részvétre gerjedtek iránta, megszólalt bennük a felebaráti szeretet.

— Atyafiak! — szólt társaihoz egyik tiszt öreg ember, amikor hazafelé mentek este a maguk aratásából — annak a szegény asszonynak annyi a baja, hogy három embernek is sok volna. Buzája még most is talpon áll. Hajna-

lonként aratgat valamicskét, mikor más alszik. Jertek, takarítsuk le neki, hadd legyen reggelre egy kis öröme. Elvégezzük ma este, szép holdvilág van.

Az öreg nem vár feleletet, nekiindult, de nem tért a gyalogútra, mely hazavezet, hanem végigment a dűlőuton, mely az Ilona buza földje felé tartott. Az egész munkássereg utána ballagott, kissé fáradtan, de jó szível, szívesen. Soha sincs az embernek olyan jó kedve, mint mikor valakinek igazi örömet szerzett vagy akar szerezni.

Nekiláttak a szegény özvegy buzájának learatták, felkötötték, keresztbe rakták. Két órai munka volt annyi sok munkásnak az egész, mert áldott a sok kéz.

Hazamentek szépen, csendesen, dal nélkül. A tisztos, öreg ember Ilona asszony ablaka alatt ballagott el. Ugy szeretett volna bezergetni az ablakon: „Aludjál nyugodtan, szegény asszony! Ne aggódjál a holnapi napról, mert Isten gondot visel a te dolgaiddal!” — De csak nem zörgetett be, mert hátha csak most szenderedett el: kegyetlenség volna felbreszteni. Aztán meg mit dicsekednék az amit más tett!

Hadd aludjék szegény tovább. Majd elmul holnap, ha észreveszi, hogy mi történt.

Holnap? Bizony holnap ám! Mégpedig holnap mindjárt itt lesz. Mert ime, a szegény özvegy már felkel, kimegy a kertbe s ott néz az égen. Éjfél már régen elmúlt. Mindjárt hajnalodni kezd! Sietni kell!

Néhány perc alatt felkészül az utra hosszú munkára, melytől nem tudja, mikor lesz pihenése. De a pihenés eszébe sem jut annak, aki be sem láthatja munkája végét.

Megy halkán, nyugodtan, bánatos arccal. Most tér be a dűlőuton. Minél közelebb jár a jól ismert földhöz, annál inkább gyorsítja lépteit. Most megáll, gondosan körültekint szemlélődik, csóválja a fejét, tovább megy. Ez nem az. Minden mezsgyénél ismétli: „Ez sem az, ez sem az.”

Végre a dűlő végére jut. Most már kezd. Nem találja a maga földjét. Eltér, vagy álmodik, hogy nem talál a magáéra!

Visszatér amerről jött, még gondosan megvizsgál minden tüsköt, minden mezsgyét. A szomszédok földjét mind megismeri. Hová lett az övé?

Végigmegy a tarlón. Itt kellene lennie az ez le van aratva.

Most visszatér és sorba kezdi vizsgálni az kereszteteket. Ezeket még szegény uram köntösébe suttogja magában, amint két-három kémegegymelint. Ezek az ő kévéi!

— Az ő kévéi! — ismétli reszketve s izgatottan nyúl egy alsó kéve alá, hogy ott van-e a fésavará-pálca, melyet akkor rejtett oda? Ott volt.

Elámulva tekintett végig a hosszú kezesorokon, szétnézett jobbra-balra, mintha kért volna, kinek köszönje meg; azután mikor senki sem látott, zokogva borult a legközelebbi kévére:

— Köszönöm, én édes jó Istenem!

Baksay Sándor.

Magyar a magyarért.

Pálffy Antal gróf és Schvarzenberg herceg együtt szolgáltak Mária Terézia hadseregében; hanem Pálffy nagy magyar, Schvarzenberg pedig éppen olyan nagy német volt.

Egyszer Schvarzenberg valami csekélység miatt lelőtt egy alatta szolgáló magyar katonát s dicsekedve beszélte el az esetet Pálffynak, mintha egy magyar katonát lelőni csak olyan tréfa volna, mint egy verebet ledurranítani. Pálffy felbosszankodott ezen és összevesztett a herceggel.

Másnap reggel aztán pisztollyal állottak szemben egymással, mint párbajozó felek.

Schvarzenberg előveszi a pisztolyt s oda veti hetykén Pálffy felé németül:

— Így lövik a magyar ökröt.

Aztán lö, de nem talál.

Pálffy odaszól: Lőjjön még egyszer, herceg.

A herceg megint lö s újra elhibázza.

— Nohát, — mondja erre Pálffy: így lö a magyar ember gorombáskodás nélkül.

Azzal odalő és Schvarzenberg halva rogy össze.

Pálffy volt megsértve, mégsem gorombáskodott ellenfelével, hanem lovagiasan bánt el vele. Ez az igazi magyar erény.

Próságok * Adomák

Háló a növényvédelem szolgálatában.

Az északamerikai gyümölcsmezők új módját eszelték ki bogarak irtásának. Kiderült ugyanis, hogy a látthatatlan rákás hullámok, ha megfelelő csapásokkal, elpusztítják a gyümölcsfák kártevőinek petéit és lárváit. Gyakorlatilag ezt a védekezési eljárást a következőképpen hajtják végre: A fákat fémhálós hálósávval veszik körül. A háló úgy működik mint egy rádió állomás hálós hálósávja. A hálóba erős áramot vezetnek és annak kisugárzó ereje következtében a kártevők petéi és lárvái elpusztulnak. Ezt a védekezési eljárást, amelyik a növényvédelmi munkák között a legujabb, mellyel meg lehet védeni a drótnélküli, világszerte permetezésnek.

Uszóverseny

cápa és buvár között.

Truro amerikai kikötőben történt az alábbi háborzongató eset. Ben Brunó buvárt fürdés közben egy cápa megtámadta. A buvár jó uszó volt és nem vesztette el lélekjelenlétét. Teljes erejéből uszni kezdett, gyors fordulatokkal és bukásokkal kikerülte a cápa támadásait. Az élet-halál verseny akkor ért véget, mikor a bátor buvár olyan alacsony vízbe ért a part mentén, hogy a cápa abban nem tudott uszni. A buvár élet-halál küzdelmét a partról többen végignézték, nem tudtak azonban rajta segíteni, mert nem volt csónak a közelben.

Eltalálta.

Valaki megszólít egy kisfiut:

— Mondd, fiam, mikor van a gyümölcszedés ideje?

— Amikor a császár bácsi ebédel — feleli a kisfiu.

Tanácsadó

Azon előfizetőink részére, akik bármely ügyből kifolyólag tanácsra szorúlnak, ezen rovatunkban készségesen megadjuk a választ. Tekintettel arra, hogy szakértőinknek a tanácsadásért fizetnünk kell, felkérjük olvasóinkat, hogy a beküldött tanácskérő levélhez mellékeljenek 20 lejt, könnyebbség okáért bélyegben, mert ennek költségeit mi nem fedezhetjük. Ha a választ levélben kívánják, czenfelül még külön portódíj is beküldendő. Csakis azon levelekre válaszolunk, amelyekhez a 20 lejt is csatolva van.

„Nyugdíjasoknak“. A nyugdíjak kifizetése körül baj van, mert ahelyett, hogy meghatározott időben, úgy mint az más államokban van, az adóhivatalok számfeljelenek és kifizetnek az esedékes nyugdíjakat, minden alkalommal várják a pénzügyminisztérium külön utalványozási rendeletét. Mindaddig, amíg a mai elavult, nehézkes intézkedésen változtatást nem eszközölnék, a nyugdíjak pontos időre való kifizetésére számítani nem lehet. A legalsó fórumtól a legfelsőbbig tudják ezeket a bajokat, rendeletek

jelentek meg, de minden attól függ, hogy betartják-e pontosan az alsó hivatalok, melyeknek a fizetés a kötelességük. Külön egyéni kérvényezésnek semmi eredménye nincs, tehát teljesen felesleges a bélyegpocsékolás.

E. I. Torockó. Tanácskérő levelében csak 10 lej bélyeget küldött, bár annak dija, többször megirtuk: 20 lej. Kérésével sziveskedjék a szakékereszturi Unitárius Gimn. igazgatóságához fordulni, onnan bővebb felvilágosítást fognak adni, mert októberben megkezdí működését a kereszturi magyar földműves iskola.

A. R. Páncélcseh. Az Erdélyi Magyar Földhiteletintézet működését mindeztideig nem kezdhettem meg, mert részvényeseinek egy része az időközben beállott gazdasági válság következtében részvénybefizetési kötelezettségének nem tudott eleget tenni és így az intézet cégbejegyzése nem történhetett meg. Az igazgatóság különben a helyzet alapos mérlegelése mellett közelebbről dönteni fog, hogy az akciót tovább folytassa-e s ha arra a meggyőződésre jut, hogy az akció továbbfolytatása kilátástalan, a részvényesek visszakapják pénzüket.

Figyelem!

Tanító urak! A „Minerva” kiadásában még a múlt iskolai évben megjelentek a Kovács Pál-féle modern

Rajzfüzetek,
Földrajzfüzetek és
Rajztanítási vezérfonal.

A felsorolt munkák teljesen az állami tanterv figyelembe vételével vannak megszerkesztve.

Az egyes osztályok rajzfüzetét az egész évi rajzanyag feldolgozására szakszerű rajzbeli utasításokat, szöveges magyarázatokat adnak.

A földrajzi füzetekben szintén az egész évi tananyag vázlat-szerű rajzokkal, tiszta és világos utbaigazításokkal van ellátva.

E valóban hézagpótló munkák szükségességét bizonyítja az első évben tapasztalt nagy érdeklődés, kereslet, valamint a tanítói szaktekintélyek elismerő nyilatkozata.

Minden tanító meggyőződhetik arról, hogy a füzetek bevezetésével a rajz és földrajztanítás a lehető legszebb eredménnyel a legkönnyebb módon elérhető.

A rajzfüzetek ára darabonként 8 lei.

A földrajzfüzetek ára darabonként 12 lei.

A vezérfonal ára darabonként 16 lei.

A felsorolt munkák az ország bármely könyvkereskedésében, valamint a Minerva könyvkiadó vállalatnál Cluj-Kolozsvár, Str. Reg. Maria (v. Deák. Ferenc utca) 1. beszerezhetők.

Szerkesztői üzenetek

Már több ízben felkértük előfizetőinket, hogy a címváltozás bejelentésével mindig közöljék velünk lakáscímüket is, mert ezzel nemcsak munkánkat könnyítik meg, hanem ezáltal a lapot is hamarabb irányíthatjuk a megadott új címre.

P. M. Nagysármás, S. J. Világos, Cs. Gy. Tusnád, I. M. Nagyenyed, V. J. Csikszentmihály, F. M. Szátmár, M. A. Magyarlapos.

Itt felsoroltak az új előfizetőkért lelkes és önzetlen támogatásukért fogadják mély tiszteletünket, hálánkat és köszönetünket. Bizalommal kérjük és várjuk további eredményes támogatásukat.

R. S. Dr. Gergely Endre orvos ur Kolozsváron lakik s délután 3-5-ig rendel.

A következő befolyt pénzeket nyugtázzuk: V. K. Gy. Szilágyterjed 170 (r. 1931. dec. 31-ig), B. J. I-ó Almásmalom 170 (r. 1931. dec. 31-ig), A. K. Gerendkeresztur 170 (r. 1931. dec. 31-ig), N. M. Barót 175, O. A. Sepsiszentgyörgy 175, Gy. B. Sepsiszentgyörgy 175, V. J. Torja 175, D. J. Szentiványlaborfalva 175, F. B. Lozsád 345, K. G. Gyalár 175, K. F. Lupény 175, ifj. Sz. F. Vámosudvarhely 175, M. E. Oravicabánya 170, K. J. Szászrégen 120, B. K. Ratosnya 125, K. Gy. Magyarpéterlaka 100, G. J. Palotailva 175, Hangya Szentgorice 175, B. J. Marosvásárhely 175, B. G. Rigmány 175, D. A. Nyárádselye 175, Sz. M.-né Sárom-

berke 100, ifj. T. A. Nyárádköszvényes 175, Hitelszövetkezet Székelyhodos 175, Hitelszövetkezet Szentháromság 175, F. L. Tuson 175, S. N. Felsővisó 145, L. O. Máramarossziget 175, H. J. Homoród 165, D. S. Olthéviz 175, K. Zs. Apa 175, V. F. Krasznabétek 175, Dr. R. K. Erdőd 175, K. J. Érendred 175, F. A. Nagysomkut 125, M. M. Berend 175, M. J. Mikola 170 lej.

Apróhirdetések

Apróhirdetések tarifája: Minden szó 5, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb hirdetés 60 lej. Alást keresők részére 20 szóig 50 lej. Előfizetőknek minden szó 4, vastagabb betűvel 8 lej. Az apróhirdetési díj előre beküldendő.

36 éves, nős, román, magyar és német nyelv ismerettel 11 éve, még felmondatlan állásban fűrészgépgyárüzem teljes megszűnése végett mint raktárnok, házmester, boltkezelő falura, avagy egyéb más állást keres. Cím a Magyar Nép kiadóhivatalánál.

A szerkesztésért felel:
GYALLAY DOMOKOS

Ha valahonnan

árut rendel, kérjük a lapunkban

olvasott hirdetésre hivatkozn!

12 osztályú készpénz sorsjáték

Ha nyerni akar nagy összeget, siessen venni mentő sorsjegyet

Negyedik osztály húzása 1931. szeptember 6. Negyedik osztály húzása

Nyeremények kifizetését az „Albina Bank” garantálja.

Főnyeremény: 1.000.000 lej. — Nyeremények összege: 4.000.000 lej.

Minden sorsjegy 12 osztályon végig játszik. Sorsjegyek ára 100 és 50 lej.

Vidéki rendeléseknél 19 lej portóköltésre hozzáadandó.

Sorsjegyek megrendelhetők kiadóhivatalunk utján is!

Központi Sorsjegyiroda Cluj-Kolozsvár, Str. Memorandului (Unió-u.) 16

Az Új szövetségi szentírás

teljes képes kiadása 25 — lejért kapható

könyvosztályunkban

Cluj-Kolozsvár, Str. Regina M. (Deák Ferenc-utca) 1.

A pénz előzetes beküldése mellett portómentesen szállítjuk.

Utánvételezésnél a portó 16 lej

Week-endezők, turisták, cserkészek nagy hasznát látják

Tulogdy:

Turisták és cserkészek
c i m ű k ö n y v e n e k.

Főbb cikkek:

A turistaság fogalma és feladata
A cserkészlet története és célja. Felszerelés. Első segélynyújtás. Élelmiszer, sütés, főzés. A turistáskodás szabályai. Menetelés. A táborozás. Kerékpáros turistaság. A molorkerékpár. Az automobil. A vízi turistaság. A sziklamászás. A téli turistaság és sielés. A téli turistaság. A sielés. A szán. Turaleírások. Turistakalauzok szerkesztése. Turistaalkotások. Turistaegyesületek élete. — Turista muzeumok. A turistaság és az iskola. A turistaság és az idegen forgalom. Turistaság és honismeret. Turista tiszparancsolat. Irodalom. Kapható a

MINERVA

könyvkereskedésben

Cluj, Reg. Maria (Deák F.-u) 1 sz.

A pénz előzetes beküldésére portómentesen küldjük.

Gazdák Takarékpénztára Rt.

Cluj-Kolozsvár, Cal. Victoriei 38 (Ref. Theol.)

Telefon 119 sz.

Takarék betéteket a legelőnyösebben kamatoztat.
Váltókölcsonöket folyósít.

Keleti Ujság

Erdély

legolvasottabb magyar lapja

Tartalmas, Megbízható,
Szórakoztató

Az Orsz. Magyar Párt
hivatalos lapja

A legkülönbözőbb szakorvosok
utmutatása alapján készült

CZELNAI:

DIÉTÁS SZAKÁCSKÖNYVE

minden betegség pontos szakszerű diétájával

140 — lejért kapható a Miner-
vánál, Cluj-Kolozsvár, Strada
Reg. Maria (Deák-F.-u.) 1. sz.

Vidékre a pénz előzetes beküldésére,
vagy utánvétellel küldjük.

Idejében szerezzük be!!

BREZNAV:

**A tűzoltás és tűz ellen
való védekezés**

c. könyvét 20 lej beküldése
ellenében azonnal portómen-
tesen küldi a

MINERVA

Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria
(Deák Ferenc-utca) 1. sz.

Olvassuk a

„Magyar Nép“-et!

Kolozsvári

**Takarékpénztár és
Hitelbank Részv.-Társ.**

Cluj-Kolozsvár, P. Unirii Főter) 7.

Betéteket előnyös kamattal mellet
fogad el és rendszerint fel-
mondás nélkül fizet vissza. —
Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dej, Dicsőszenmértin, Alba-
Julia, Targu-Murás, Oradea, Timi-
soara. (Dés, Dicsőszenmértin,
Gyulafehérvár, Marosvásárhely,
Nagyvárad és Temesvár.)

Saját tőkéi 145 millió lei.

Affiliált intézetei:

Tordaaranyos várm. Tak.-pénztár
Rt. Turda (Torda), Alsófehérm.
Gazdasági Bank és Tak.-pénztár
Rt. Aiud (Nagyenyed), Udvar-
helymegyei Takarékpénztár
Odorheiu-Székelyudvarhely,
Cristur (Székelykeresztúr),
Szászrégenvidéki Takarékpénztár
és Hitel Rt. Reghin Szász-
régen, — Népbank Rt.
Huedin, Bánffyújvárad
és Szamosújvári
Hitelbank Rt. Gherla
— Szamosújvár. —

Minden bankügyletet
a legelőnyösebben végez.
Áruraktárai a vasut mellett.

Ha sikert akar elérni, úgy hirdessen
a

„Magyar Nép”-ben!

Rendezte meg a

Pásztortűz**Aradalmi folyóirat-ot**

Előfizetési díj:

Egész évre ... 500 L. Félévre ... 260 L.
Negyed évre 140 L.Kiadóhivatal: Cluj—Kolozsvár,
Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 5. sz.
Kérjen mutatványszámot!**Mezőgazdasági Bank
és Takarékpénztár Rt**Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand
(v. Wesselényi Miklós-utca) 7. sz.

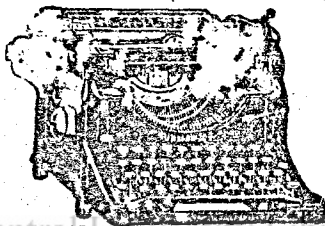
Fióktintézetek:

Fej-Dés, Beclean-Bethlen,
Cehul-Silvaniei-Szilágycseh,
Jibou-Zsibó, Zălau—Zilah.

Affiliált intézetek:

A Nagenyedi Kisegítő Tak.-pénztár
R.-T. Aiud-Nagenyed és ennek
Uioara-Marosujvári fióktintézete. —

Saját tőkéik:

60,000,000 Lei.Foglalkozik a banküzlet minden
ágaival. Átutalásokat bel- és
külföldre legelőnyösebben
és legpontosabban eszközöl. —*Engedélyezett devizahely.***Írógépek**Smith Premier Nr. 60. Reming-
ton, Underwood és Corona író-
gépek gyári árban kaphatók.Gyárt raktár amerikai és német
írógép és sokszorosító kellekek-
ből. Speciális javítóműhely az
összes rendszerű gépek részére.
Használt írógépekből nagy raktár.**KÖRMENDY MIHALY**

Cluj—Kolozsvár.

Str. Reg. Maria (v. Deák F.-u.) 25.
Telefon 9—51. — Telefon 9—51'**„Transsylvania” Bank RT****Cluj-Kolozsvár.****Fióktintézetek:**Torda,
Gyulafehérvár,
Marosujvár,
Maroshéviz,
Ditró,
MócsGyergyószentmiklós,
Csikszereda,
Csikszentmárton,
Kézdivásárhely.**Kirendeltségek:**

Aranyosgyéres,

Elfogad betéteket, leszámítol
váltókat és bárhova
teljesít átutalásokat,
meghitelezéseket.**Újra olcsóbb lett a SZUPERFOSZFÁT!**

Szuperfoszfát biztosítja a termést! Szuperfoszfát növeli a jövedelmet!

Őszieket sohase vessünk SZUPERFOSZFÁT nélkül, mert a 16—18%-os vízben és citrátban
oldható foszforsav tartalma SZUPERFOSZFÁT feltétlen sikert és eredményességet biztosít!
Jó minőségű, vitaminokban gazdag, egészséges, romlás nélkül eltartható, biztos és nagy zöldség-
és gyümölcsstermes csak SZUPERFOSZFÁT használatával érhető el!

A kálihiány póllására ajánlunk 40%-os kálisót.

Díjtalan szaktanácsot és használati utasítást ad:

a „PHÓNIX” kénsv és vegyitermékek Részvénytársaság
Baia-Mare—Nagybánya.Végül a „MAGYAR NÉP” kiadóhivatala, a mezőgazdasági egyesületek és kamarák, a gazda-
körök, a MÁV gépgyár lerakata „AGROTECHNICA” Cluj-Kolozsvár és a vidéki képviselőletek.